

# D'acadèmies i diccionaris



GABRIEL  
BIBILONI

**A**mb poc temps de dife-  
rència veiem aparèixer  
dues obres fonamen-  
tals en el panorama de  
la normativització del  
català: l'edició en pa-  
per del *Diccionari normatiu valencià* de  
l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i  
la *Gramàtica de la llengua catalana* de  
l'Institut d'Estudis Catalans. La segona,  
amb uns lleugers canvis en les normes  
ortogràfiques, ha aixecat una gran pol-  
seguera, si bé en el nostre cas no són els  
detalls ortogràfics allò que més hauria  
d'inquietar els usuaris de la llengua. En  
qualsevol cas, el diccionari valencià és  
incomparablement més preocupant o,  
si voleu, alarmant. L'estat de divisió en-  
tre els professionals de la llengua davant  
la valoració d'aquestes obres, i l'estat de  
desconcert que això crea entre els usu-  
aris del català, torna a posar damunt la  
taula un tema recurrent en aquest país,  
el tema de l'autoritat lingüística.

El gran gruix dels parlants del català  
volien i reclamen una autoritat lingüística  
que els faci de referent i que els doni se-  
guretat. Per això les normes que propo-  
si l'autoritat lingüística han de ser sòlides  
i acceptades amb un gran consens pels  
professionals de la llengua. Quan les nor-  
mes generen divisió en aquest col·lectiu,  
que és el que hi entén, és que són proble-  
màtiques, i l'autoritat resta debilitada.

A part d'això, que deu ser una proble-  
màtica general a totes aquelles comuni-  
tats lingüístiques on hi ha acadèmies o  
entitats similars, en el nostre cas tenim  
una anomalia afegida i de caràcter greu.  
En una comunitat lingüística que no  
passa de deu milions de parlants, situats,  
a més, en un territori compacte, el fet de  
tenir dues acadèmies és un fet insòlit.

Agreujat amb la circumstància que les  
normatives que proposa cadascuna són  
excessivament divergents. Més enllà de  
misèries polítiques autonòmiques, l'aca-  
dèmia valenciana era innecessària, car  
la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis  
Catalans ja integra lingüistes valencians,  
i de gran solvència, i en tot moment ha  
demostrat voler ser representativa de to-  
ta la comunitat lingüística i estar al ser-  
vei de tota aquesta comunitat. Podem  
ser crítics amb algun aspecte de la tas-  
ca de l'Institut d'Estudis Catalans, però  
aquest mèrit no li pot ser discutit.

En aquestes mateixes pàgines,  
Francesc Esteve fa una completa, acura-  
da i rigorosa anàlisi del *Diccionari nor-  
matiu valencià*, que em fa difícil d'afegir-  
hi gaire cosa d'interès. La incorporació  
a aquest diccionari d'una muntanya de  
variants formals merament redundants,  
dialectals o vulgars, sembla que perse-  
gueix la quimera infantil de poder dir "jo  
tinc més paraules que tu". Paraules, pe-  
rò, que poden fer més nosa que servei,  
desorientar els usuaris i induir-los a des-  
estabilitzar normes lingüístiques con-  
solidades. Segons el meu modest parer,  
el DNV té el mateix defecte –però con-  
siderablement augmentat– que la Gra-

màtica de l'Institut d'Estudis Catalans:  
la utilització massa generosa de la marca  
col·loquial. Ja sabem que la conseqüèn-  
cia serà que alguns entendran que la in-  
dicació col·loquial és una porta oberta  
cap a la sala de l'estil formal, una porta  
que traspasaran de pressa i sense espe-  
rar més autoritzacions. El descriptivisme  
incontingut ha de ser per a les obres des-  
criptives; els instruments normatius, tot  
i poder fer indicacions sobre registres,  
han de treballar sobretot per a fixar un  
estàndard unificat, el màxim de cohe-  
rent, funcional i genuí.

L'altre gran problema del *Diccionari  
normatiu valencià* és l'obertura arrauxa-  
da cap a l'hispanisme. Alguns castella-  
nismes recollits pel diccionari, sen-  
se cap restricció estilística, escarrufen  
(*apretar, arrastrar, arrastre, o empotrar*,  
per exemple). I no arregla res el fet que  
molts vagin amb la marca *col·loquial*.  
Si són al diccionari, són al diccionari, i,  
doncs, tenen un reconeixement. Si s'hi  
incorporen, encara que amb la marca  
*col·loquial*, barbarismes com *carinyo*,  
*enterar-se, tipo, tonto o xillar*, no es veu  
cap raó perquè no s'hi pugui incorpo-  
rar igualment tota la corrua de foraste-  
rismes que campen a lloure pel carrer  
(posem, per exemple, *antes, enxufar, en-  
xufe, lio o susto*, que potser esperen la  
pròxima edició). En aquest sentit, el *Dic-  
cionari normatiu valencià* és destruc-  
tor: destructor d'una obra llarga i cos-  
tosa, feta per lingüistes eminents, com  
Carles Salvador, Sanchis Guarnier o En-  
ric Valor; per nombrosos bons escrip-  
tors, professors de llengua i ciutadans  
desitjosos de tenir una llengua digna i  
de qualitat. Però cal dir, per a dir tota la  
veritat, que l'única cosa que fa el DNV  
en aquest aspecte és portar a un extrem

allò que ja és tendència en el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), que també ha agafat gust a l'hispanisme innecessari: *bodegó, caldo, carpa, carra, gamberro, llaga, llagar, trago, xabola, xalat, xòfer*, etc. I molts altres que són a la sala d'espera (*barco, bolso, bronca, bulto, desaiçüe, despedir, despreciar, disfrutar, manada, melena, mimar, nòvio, nòvia, nòria, puro, quiniela, quiròfan, sarro, sublevar, tonto, vivenda, xivato*, etc.), promoguts o defensats per un bon grapat de correctors dels mitjans de Barcelona, homòlegs ideològics dels autors del *Diccionari normatiu valencià*. Tots els hispanismes incorporats al DIEC ho són també al DNV, i dels vint-i-dos que no són al DIEC inclosos en el parèntesi precedent ja n'hi ha vint en el DNV (tots menys *bolso* i *xivato*, que no hi deuen ser per inadvertència).

### EL 'DICCIONARI NORMATIU VALENCIÀ' ÉS DESTRUCTOR D'UNA OBRA LLARGA I COSTOSA DE LINGÜISTES COM CARLES SALVADOR, SANCHIS GUARNER O ENRIC VALOR

Només ens resta esperar que el col·lectiu de professors, correctors, assessors lingüístics i altres professionals de la llengua sàpien estar a l'altura de les circumstàncies i actuïn amb seny i amb bons criteris, coses que mai no haurien de faltar en qualsevol persona que les circumstàncies que sigui han erigit en conductor dels usos lingüístics.

*Lingüista i professor de la Universitat de les Illes Balears.*

